

4. POVELJA BOSANSKOG BANA KULINA DUBROVNIKU

od 29. augusta 1189. godine

U ime Oca i Sina i Sv. Duha.

Ja ban bosanski Kulin zaklinjem se tebi, kneže Gervasije, i svima građanima Dubrovčanima da ću biti iskreni prijatelj Vama od sada i do veka, i pravi mir držati sa Vama i pravu vernost dok god sam živ.

Sve Dubrovčane koji kao trgovci putuju po mojoj državi ma gde ko hoće odsesti ili gde ko prolazi, pravom verom i pravim srcem držaću ih bez ikakve štete (po njih), sem ako mi neko po svojoj volji učini poklon; i da im ne bude od mojih časnika nasilja; i dok god će biti kod mene, pružiću im savet i pomoć kao što i samome sebi koliko god budem mogao, bez ikakve zle namere. Tako mi Bog pomogao i ovo sveto jevanđelje.

Ja, Radoje dijak banov, pisah ovu knjigu po naredbi banovoj...

Izvor naveden prema: V. PETRIĆ, *Iz pravne istorije naroda Jugoslavije, Odabrani izvori*, Beograd 1968, 120-121. (Dalje se citira kao *Iz pravne istorije*); usporediti: S. JALIMAM, *Izvori za historiju*, 41.

Komentar – Kulin ban predstavlja historijsku i mitsku ličnost bosanske feudalne države. Prema sačuvanim dokumentima (osam pisanih i jedan natpis na kame-nom spomeniku) u kojima se spominje njegovo ime, vidi se da je Kulin ban bio bosanski ban u periodu od 1180. do 1204. godine. U to vrijeme Bosna se formira kao samostalna i uređena država što svakako doprinosi njenom ekonomskom razvitku i prosperitetu. Otvaraju se prvi rudnici željeza i srebra, a u Bosnu počinju dolaziti i stranci, prije svih Dubrovčani, radi obavljanja trgovine i drugih poslova. Svjestan činjenice da su trgovačke veze sa Dubrovnikom od životnog značaja za Bosnu, Kulin ban je 29. augusta 1189. godine sklopio prvi međunarodni ugovor sa Dubrovnikom i tim povodom je Dubrovčanima izdao svoju poznatu povelju, Povelju Kulina bana, kojom garantira dubrovačkim trgovcima slobodu trgovine i kretanja po Bosni, preuzimajući na sebe obavezu da ih štiti u svojoj državi, te da im pomaže savjetom i djelom ako bude potrebno.

Pisac Lašvanin je zabilježio da "... u vrijeme njegova banstva Bosna bi najsretnija i najobilatija...". Slično pišu i dubrovački pisci, navodeći da je Bosna u doba Kulina bana bila *sretna i blagoslovljena*. U narodnoj tradiciji to vrijeme je zapamćeno kao "*zlatno doba*" što potvrđuje stara narodna poslovice koja glasi "*Od Kulina bana i dobrije dana*".

Povelja Kulina bana je napisana starim bosanskim pismom bosančicom i predstavlja najstariji do sada pronađeni državni dokument, ne samo Bosne nego i svih južnoslavenskih naroda. Pretpostavlja se da je ruski konzul Gil'ferding odnio ovaj značajan dokument iz Dubrovnika u tadašnji Petrograd. Danas se Povelja čuva u Biblioteci Akademije nauka u St. Petersburgu.

+ њ име ѡца и сна и стаго дѡа. ѡ бань: вѡсьмьски кѡлань
 присезаю ^{то} вѡ кнеже: кѡвашѡ: и вѡсѡмь граѡамь дѡвровьч^аамь
 правы: прѡѡтель: быти вамь ѡ селѡ: и довѡка: и правь гон
 дрѡжат(и) | сь вами: и правѡ: вѡрѡ: доколе сьмь живь' вь си
 дѡвровьчане: кнеже хѡде: по моемь владанию: трѡгѡюке' годѡ
 си кто: хѡке: кѡвѡати: го|дѡ си кто мине: праковь вѡрѡвь:
 и правымь сѡ|дѡцемь: дрѡжати е безь вьсакоє злѡди: раз|вѡ
 ѡ ми кто: да вѡевь волѡвь поклѡнь: и да имь не вѡде: ѡ
 монхь: чѡстѡнниковь: силе: и доколѡ: ѡ| мине вѡдѡ: дати имь:
 сьвѡтъ: и помѡкъ: какоє: и се|вѡ: колнкоє моє: безь вь-
 сега: злѡга прѡимь|сла: тако ми вѡже помаган: и сие сто ева-
 нѡелие. | ѡ радѡе: дѡѡкь бань: писахь сию: книгѡ: повѡловь:
 банѡвь: ѡ рѡжьста: хѡа: тѡсѡка. и сьто: и ѡсѡмьдѡсѡтъ: и
 дѡветь: лѡтъ: мѡсеца: лѡвѡгьста: ѡ дѡвѡдѡсѡти: и дѡветь:
 днь: ѡсѡчѡние: гла|ке: и ѡѡкана: кѡстѡтеле:./.²

Povelja Kulina bana Dubrovniku (29. august 1189. godine).